

KÖZÉRDÉK

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI NEMZETI MUNKAPÁRT HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetés: egész évre - - 12 korona.
fél évre - - - 6 " "
negyed évre - 3 " "

Egyes szám ára 12 fillér.

Felelős szerkesztő:

Dr. MÜLLER JENŐ.

Kiadóhivatal: FÖLDES EDE könyvkereskedése Nagyenyed.

Hirdetés ára: centiméterenként 6 fillér. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül.

Nyiltér sora 40 fillér.

Vámpolitikai központ.

(Ü. L.) A katonai javaslatok tárgyalása annyira lekötik a figyelmet, hogy alig veszen a közvélemény tudomást arról, miszerint megalakult „A Magyar korona országai kereskedelmi és iparkamaráinak vámpolitikai központja.”

A magyarországi kereskedelmi és iparkamarák az elmúlt héten nagy fontosságú tanácskozást tartottak Budapesten. A gyűlést a budapesti kereskedelmi és iparkamara hívta egybe. A kamara elnöke Lánzy Leó főrendiházi tag, az elnöki megnyitójában jelzé, hogy szükség van oly központi intézmény létesítésének szükségére, a mely vámpolitikai kérdésekben az agrárius tábor egységesen szervezett állásfoglalására való tekintettel és ha kell ezen állásfoglalással szemben éppoly egységesen juttassa kifejezésre, a közgazdasági faktorok meg egyezését kereső konziliáns modorban, de határozottsággal a kereskedői és iparosvilágnak vámpolitikai álláspontját is.

Szó sincs róla, hogy ez agrár ellenes álláspont lenne!... Ha azok védhetik érdekeiket, miért lenne ez megtiltandó a kereskedők és iparosoknak! Meg aztán ezen központi intézmény a kormánynak is támasza lenne. Az osztrak érdekelt-

ségi köröknek teljesen egyöntetű szervezetsége mellett a magyar kormánynak is megkönnyítené a magyar közgazdasági érdekeknek az autonóm vámtarifára és a külkereskedelmi szerződésekre vonatkozó tárgyalások alkalmával a lehető legteljesebb tájékozottság alapján a kérdések minden részletében való érélyes képviselését.

Évek óta tapasztalható, hogy úgy az Ausztriával, mint a még távolabb eső külállamokkal való kereskedelmi szerződéses tárgyalásoknál a magyar részről tárgyaló kormányfőhatalmazottak nincsenek úgy felszerelve a magyar érdekesség kívánalmával és a magyar érdekek ismeretével, mint ahogyan a velük tárgyaló külföldi kormány-közégek vannak fölvérteve a maguk érdekeltsege részéről a szükséges tudnivalókkal. A külállamok kormányai még a tárgyalások folyamán is állandó érintkezésben lehetnek az általuk képviselt közgazdasági érdekeltseggel, úgy, hogy minden, a tárgyalások során fölmerült legkisebb részletkérdésről és új momentumról is megtudhatta annak a saját érdekeiről táplált fölfogását. Ezzel szemben a magyar kormány-közégek arra voltak kénytelenek szorítkozni, hogy a szerződéses tárgyalások megindítása előtt megállapított kívánalmukat tartsák szem előtt.

Ez természetesen igen prekárius helyzet elé állította a magyar alkudozókat. A tárgyalások során nagy bajt okozhat az, ha merev direktívákat kell szem előtt tartani, holott a tárgyalások folyamán mindig fölmerülő újabb momentumok simulékonyt, találékonyt, bizonyos fokig való engedékenységet, ugyanazon czélnak más uton való megközelítését, szóval szabad kezét tennének kívánatosá.

A külföldi érdekképviselők vám- és külkereskedelmi politikai kérdésekben alkalmas központi szervezet teremtettek maguknak, amely magát specializálva, a lokális szervezetek érdekellentéteit kiegyenlítve, a szerződéses tárgyalásokra kellően előkészülve, az érintkezést az érdekelttel állandóan fenntartva a leghasznosabb szolgálatokat teljesíthette a maga kormányának és a maga érdekkörének. E tekintetben mintaszerű szervezet van Ausztriában.

A központi szervezet — Lánzy szerint — bizonyos munkamegosztási elvek szerint az egyesek helyett, s mégis mindannyiunk megfelelő közreműködésével dolgozhatna. A vámpolitikai központ lesz hivatva a most érvényben levő kereskedelmi szerződések határait széles alapokon leendő tanulmányozás tárgyává tenni, a termelés különféle terein az utolsó évek-

Emlékezés

Sebestyén Sándorról és Dömök Erzsébetéről.

Írta és felolvasta: **Kövér János** az Alsófehérvármegyei Tanítóegyesület 1911. évi június hó 10-én tartott közgyűlésén.

II.

Emlékezem, emlékezzünk! Mintha most is hallanám a tanítóképző intézet daloskörét, a mint 1909. május 4-én Dömök Erzsébet nyitott sirjának szélén, a drága hamvakat eltakarni készülő rögök fölött állva, gyászdalában azt kérdezi: „Mért oly borús, oly néma e sereg?”

Az idő a sebeket gyógyítja. Dömök Erzsébetért hullatott könnyek azóta fölszáradtak; a gyász kegyeletes emlékezéssé változott.

A kegyelet szent oltárán áldozunk ma, midőn Dömök Erzsébet emlékét is felidézzük. Legszenbetebb kötelességünket teljesítjük ezzel s mély fájdalomunkra, melyet az oly korán elhunyt derék kartársunk felett érzünk, enyhítő balzsam gyanánt hat azon tudat, hogy egyesületünk némileg leróhatta kegyelete és tisztelete adóját az iránt, ki életének legszebb éveit lelke egész hevével a nőnevelés ügyének szentelte s érte áldozta fel.

Munkájának, tanításának emléke nem halványult el volt tanítványai lelkeiben, kik ma is halálával és tisztelettel adóznak Dömök Erzsébet emlékezetének, ki a nagyenyedi állami polgári leányiskolát 16 évi igazgatása alatt az átmeneti állapot nehézségével küzdő, néptelen iskolából fejlett, jól vezetett, a nevelés és tanítás munkáját hiven teljesítő és népes iskolává fejlesztette. Tanítványai szívébe a nemesen érző és gondolkodó, művelt lelkű, jó honleány minden szép tulajdonságát beoltotta, s gondoskodását, irányítását az iskolát elvégzett növendékeire is kiterjesztette; a jótékonyaságból is úgy kivette részét, mint keves más ember, s nemes önzetlen lényével, barátságos, közvetlen, áldott jó lélekről tanuskodó tapintatos modorával mindazoknak a szívét, kik ismerték, annyira megnyerte, hogy elvesztése egész Nagyenyed társadalmát mélyen megrendítette.

Dömök Erzsébetet, mindnyájan, kik itt vagyunk, ismertük, de elete történetét csak kevesen. Nagy szerénysége volt az oka, hogy magáról, családjáról, gyermekkoráról, tanulmányairól, ifju éveiről keveset beszélt, mért lényének nem volt sajátosága a bőbeszédűség. Bizalmas körben azonban sokszor megnyílt lelke s ilyenkor szívesen mondott el egy-egy eseményt életéből, a melyekről egyik kedves kartársa, Hollós Istvánné így emlé-

kezik meg 1909. november 7-én tartott felolvasásában:

Nógrádmegye Legénd nevű helységében született, hol szüleinek birtoka volt. A kis községben csupán egy tulzsfolt lutheránus elemi iskola lévén, a szülők nagyobb gyermekeiket, kiknek már tanulniok kellett, nem a falusi iskolába járaták, hanem a lelkész és tanító külön tanították, egy időben pedig házi nevelő oktatta őket.

Elemi iskoláit elvégezve, a budapesti nőképző egyetembe került, melynek akkor nagy-nénje, báró Barkóczyiné Dömök Antónia volt az igazgatója. Itt azonban csak egy évet töltött, mert az első szünetében himlőben súlyosan megbetegedett. Eleinte az élete is vesztélyben forgott, később a baj szemét támadta meg, s egy teljes évig tartott, a mig folytonos gyógykezelés mellett jobban lett. Komoly természete mellett az említett két megrendítő eseménynek, mely életét és szemévilágát fenyegette, igen nagy része volt a gyermek jellemének alakulására.

Ez időben szülei, hogy őt sikeresebben gyógykezelhessék és többi növekedő gyermekeiket taníthassák, Balassagyarmatra költöztek, hol édes apja, jogvégzett ember lévén megyei hivatalt vállalt. Itt végezte a már serdülő leányka egy magániskolában további tanulmányait.

Tizenhatodik évében volt, mikor szülei be-

ben felmutatható haladást konstatálni, ebből a kellő következtetéseket levonni, az idevágó belföldi és külföldi statisztikai anyagot feldolgozni, minden egyes árucikknek technológiai és üzletforgalmi jelentőségét méltatni s általában a kötetendő vámszerződéseket minden irányban idejekorán előkészíteni.

A kormány szimpátiával fogadta a szervezkedés gondolatát és így meg van a kilátás a kormány részéről való erkölcsi és esetleg anyagi támogatásra is és hogy kilátásba helyezték az eszmének minél tökéletesebb megvalósítása érdekében való közreműködésüket a kereskedelmi és ipari érdekeket ápoló szabad egyesületek is. A Lánycy Leó szakavatottsága és fáradozásai tehát eredményre vezettek, az ország kereskedelmi és iparkamarái egy fontos közérdeket szolgáló központi intézmény révén szerves összefüggésbe kerülnek.

POLITIKAI HIREK.

Érveket és hatalmas szónoklatokat várna az ország. E helyett kapunk technikai obstrukciót. Olvasni is szörnyű unalom. Hát még végig élni. És még hozzá az a tudat, hogy senkinek haszna nem lesz belőle, csak kára az országnak!

A véderőjavaslatok volnának napirenden. Évtizedes témája a közvéleménynek. A „mit lehet és mit nem lehet“ nehéz problémája, szemben a nemzet vágyaival és soha senki által fel nem adott jogaival. Valóban méltó téma arra, hogy a nép képviselői az ország. Házában komoly tanácskozás rendjén, nívós, tartalmas beszédekkel foglalkozzanak vele. Merhetné hiúni a nemzet, hogy most történelmi időt élünk, amelynek komoly óráiban várja, hogy megszólaljanak a mai kor. Deák Ferenczei, Ghyezy Kálmánjai. Aki közülük kielégítőnek tartja a véderőjavaslatokat, mondja el: miért? Aki károsnak, sérelmes-

adtak a budapesti, akkor még Sugárúti tanítónképzőbe, melynek akkori kiváló igazgatója, Zirzen Janka, a szerény, komoly, tehetséges és ernyedetlen szorgalmu leányt igen megszerette s tanulmányait, haladását gondos figyelemmel kísérte. Hogy itt milyen eredményt ért el, arról kitünő oklevelei tanuszkodnak. Öt évig volt az intézet növendéke s az akkori rendszer szerint 3 év alatt az elemi s még két év alatt a polg. isk. tanítónői képesítést is megszerezte.

De szervezete a kiállott súlyos betegség következményeit még nem heverte ki teljesen, s az idegkimerítő szorgalmas munkának az lett a következménye, hogy megbetegedett s a képesítő vizsga elhalasztását kérte. Csak a jó Janka néni unszolására, sőt határozott parancsára, ki ismerte az ő képességét és a család nehéz helyzetét, ment neki a vizsgának. S bár a tanulástól hosszabb idő óta el volt tiltva, előbbi szorgalmának szép eredményét láthatta a képesítőn nyert kitünő oklevélben.

Mialatt a képzőben tanult, családját súlyos csapás érte. A munkás, gondos jó atya elvesztette szemévilágát, ennek következtében megyei hivataláról kénytelen volt lemondani. Elővette ügyvédi oklevelét, irodát nyitott és úgy tartotta fenn népes családját, várva, míg e rá nézve csaknem emberfölötti munkában gyermekei is segítségére lehetnek. A család legidősebb fű tagja már végezte a

nek véli, sorakoztassa ellenük rendbe a maga argumentumait. Ismertesse meg mindenki a közvéleménnyel, ami mondani valója van ezekről a javaslatokról.

A véderőjavaslatokról, Mert erről van szó. Ez van napirenden. Ámde az ellenzék nem erről beszél. Voltaképpen semmiről se beszél. Előránczigtalt hajánál fogva egy falusi népgyűlésen elhangzott felköszöntőfelet, — amelyhez hasonló ezer és ezer megyesik — és ezt tette középpontjává az országgyűlés tanácskozásának.

Hát az csakugyan nem komoly dolog. Mert itt még maguk a vitarendező urak is tudván tudják, hogy abban a parlamenten kívül történt elítélő kritikában az ellenzéken semmiféle számbavehető sérelem nem esett. Mindenki tisztán látja, hogy ez tulajdonított érzékenykedés. Pedig még a technikai obstrukciónak is kell, hogy valami veleje legyen. Ennek azonban nincs se eleje, se veleje. Ez csak ürtügy arra, hogy az ellenzék az időt pocsekölje.

VÁRMEGYEI ÉLET.

A központi választmány f. hó 20-án tartotta ülést br. Bánffy Kazimir alispán elnöke alatt, a tagok elég élénk részvétele mellett. Szokatlan nagyszámban érkeztek a választmányhoz felszólalások és észrevételek az 1912. évi választói névjegyzék ellen, melyeket dr. Incedy-Joksmann Ödön vm. főjegyző adott elő. Az ülés a déli órákban ért véget. A központi választmány határozatai ellen most már csak a m. kir. Curiahoz van felebbezésnek helye, s a legfelsőbb bíróság döntése után készülnek el az állandó választói névjegyzékek.

Br. Bánffy Kazimir alispán f. hó 22-től kezdődőleg családi ügyben 8 napi szabadságra ment, mely időre a vármegye vezetését dr. Incedy-Joksmann Ödön vm. főjegyző vette át.

jogot. Hazakerült és a gyarmati pénzügyigazgatóságnál előbb gyakornok, majd fogalmazó lett, így már könnyített az apa gondjain. Másfelől a család jóakarói, főként az akkori gyarmati tanfelügyelő, ki a családnak rokona is volt, mindent elkövettek, hogy a már okleveles fiatal leányt álláshoz juttassák. Mikor tanulni kezdett, csak komoly, tudományok iránt érdeklődő természete ösztönözte erre, s nem gondolta volna, hogy e belső kényszer a sors újmutatása volt, s rá vár az a nagy feladat, hogy támasz nélkül maradt családjának feje, fentartója legyen. S mikorra elvégezte iskoláit, a családnak egető szüksége volt az ő segítségére.

A gyarmati polgári iskolához ekkor új állást szerveztek s erre, mint segédtanítónőt, a tanfelügyelőt is ajánlotta. Pár hét múlva, egy reggeli órában jön a tanfelügyelő és azt mondja: „Baj van, Erzsike; nem segédtanítónéknak neveztek ki!!!“ Nem bánom én, feleli ő erre, ha egyelőre megbízott leszek is!“ „Igen ám, mondja a kedélyes öreg ur, csak hogy nem is megbízott, hanem rendes tanítónő lett 800 forint fizetés és lakpénzzel!“ Képzelné sem lehet azt örömet! Az anyagi gondok most már nagyrészt megszűntek, a két álláshoz jutott testvér átvette a kisebb testvérek neveltetésének és a 9 tagból álló család fenntartásának gondját. De a sors újabb csapást mért rájuk, mikor a legnagyobb fiutestvér, a család-

HIREK.

Rendőrségünkről.

A „Közérdek“ július hó 16-án megjelent számában „Lövöldözés“ cím alatt közölték alkalmat adnak arra, hogy a közönségnek a rendőrséggel szemben meggyökeresedett felfogását a tények és azok következtében létrejött viszonyok megismertetésével a helyes útra terelni megkísérlelem, s ezért hálával is tartozom a cikkíróknak.

A közlemény egy a f. évi július 12-én éjjel elhangzott revolverlövés következtében jelent meg. Czikkiró úr azt mondja, hogy jól tudja kik voltak azok, a kik ilyen megdöglőn passziókban keresik szórakozásukat. Ujabb hálára kötelezne azzal, ha azt a rendőrség tudomására hozná, mert az ezen kihágási ügy felderítésére bevezetett nyomozás eredménytelen maradt. Az azonban kétséget kizárólag megállapított, hogy a szolgálatteljesítő rendőr szabályosan járt el, a kihágás elkövetőjét nyomozta, de ezenközben nem kapott hallgatásáért semmi díjat, annál is inkább, mert az ismeretlen tettes által elkövetett kihágásról pontos időben szóbeli jelentést is tett azzal, hogy a terhellet kikutatni nem tudta. Így tehát meg sem magyarázható az, hogy a rendőr harmadik személyektől, az azokat nem terhelő kihágások elhallgatásáért ajándékot miért kapjon és miért fogadjon el.

De fel sem tételezhető ez, mert az imént érintett esetet napokkal megelőzően, — egy a közleményben „izzasztó“-nak nevezett helyiségben lefolytatott eljárás alkalmával a tettenérő rendőröknek kétségtelenül vesztegetési szándékkal pénzt ajándékoztak a kihágást elkövetők, s a rosszul fizetett, kigúnyolt és szidalmazott, agyonhajszolt rendőrlégények kötelességüknek ismerték az esetet feljelenteni s az ajándékul kapott összeget beszolgáltatni.

Ezen esetről joggal lehet arra következtetni, hogy a szolgálatban álló rendőrt kö-

fentartás gondjainak megosztója hirtelen meghalt. Most már az egész gond a fiatal leányra nehezedett, mert időközben atyja is teljesen munkaképtelenné vált. Ekkor látták és ismerték meg hozzátartozói nemes, önzetlen lelkét teljes nagyságában, mikor mindenről lemondva, ami egy fiatal leány életét kedvessé teszi, élete legszebb korszakát, fiatalosságát feláldozta családjáért. Dolgozott, küzdött értök s tette mindezt egy zokszó, egy elborult tekintet nélkül. Mulatságokba fiatalabb éveiben sem vágyott, és ha elment is, csak mint fiatalabb nővérei kísérelve vett részt és örömtől sugárzott arca, ha látta, hogy azok jól mulattak. Az önzetlen lelkek tiszta örömeivel tudta élvezni a mások boldogságát, s nagy volt a gyönyörűsége, ha másoknak örömet szerezhetett.

Gondoskodó anyai szerepe családjában élete végéig megmaradt. Édes anyját pár év előtt vesztette el, családját tagjait szárnyukra bocsátotta; kitaníttatta, férjhez adta, de ha azoknak gondjuk, bajuk volt, azután is mindig hozzá fordultak tanácsért és segítségért. Most nemrég is elhalt fivérének kis árvaát vette gondozó anyai szeretetébe.

1891-ben meghalt édes apja, s testvérei ekkor már jórészt állásban voltak. Balassagyarmati tanítónői működésének sikerét legjobban jellemzi az, hogy 1893. tavaszán a vallás- és közokt.-ügyi miniszterium a tanfelügyelőség útján kérdést intézett hozzá,

telesége teljesítésében vesztegetéssel megakadályozni nem lehet.

Köszönetet mondok a czikkíró urnak azért, hogy a nyilvánosság előtt is kifejezte abbéli felfogását s úgy látom meggyőződését, hogy a mikor a rendőrség működésében kifogásolni valót talál a közönség, annak oka a rendőr kisebbfokú intelligenciája, mert a valóban terhes szolgálat végzésére a fennálló viszonyok között intelligensebb elemet találni nem lehet. A praeventív rendészetnek egy majdnem 9000 lelket számláló és nagy kiterjedésen épült városnak nemcsak a bel- hanem a külterületén is intenzívebbé való tételét 9 rendőrtől kivánni sem lehet.

A közönség pedig hamar készen van az ítéletével. Mielőtt egy, a szemébe tűnő szabálytalanság megszüntetésére illetékes faktor után érdeklődnek, kézenfekvőbbnek találja a rendőrséget szidni, mert hiszen a rendőrség az oka annak, ha a villámütés kiegészíti az utcai lámpák világító testeit — és véletlenül a mennyei világosság sem segít a sötétséget elűzni, vagy ha egy felhőszakadás az utcákat, járdákat eliszapolja s a forgalmat, habár csak rövid időre is megakasztja.

Iucze Miklós, rendőrkapitány.

— **Áthelyezés.** A közoktatásügyi miniszter Kárpáti né Kardos Jusztina igazgatótanitónót és Kárpáti Sándor tanitót a nagyenyedi áll. polgári leányiskolától hason minőségben a rimaszombati áll. polgári iskolához áthelyezte.

— **Petőfi halálának évfordulója.** Folyó hó 31-én lesz 62-dik évfordulója a segesvári csatának, amikor Petőfi Sándor, a nagyköltő elesett. A Petőfi-Társaság e napon megkoszorúzza a nagy költő budapesti szobrát és képviselteti magát azon az ünnepen, melyet a fehéregyházai csatatéren emelt emlékkőnél tartanak. A Petőfi ház egész nap nyitva lesz.

— **A Bethlen-koll. tanítóképző-intézetében** betöltendő magyar-német nyelv és

hogyan elfogadja-e a nagyenyedi polg. isk. igazgatói állást! A kitüntetés nem kereste, nem ő kérte, de a bizalmat, mely ezen vezetői állás betöltésére őt szemelte ki, nem is utasította vissza s igenlő választ adott. Erre megtörtént hivatalos kinevezése és állását Nagyenyeden 1893. aug. 25-én el is foglalta.

Az iskola kevéssel az ő ide helyeztetése előtt élte át a községből államivá való átalakulása korszakát. Az új igazgató még sok tekintetben rendezetlen viszonyokat, hiányos iskolai felszerelést, s az új iskolai rendtartással szemben még idegen és idegenkedő közönséget talált. Nagy határozottsággal, erélyvel és belátással, de tapintatos alkalmazkodással is munkálkodott azon, hogy az iskola ezen átmeneti ideje minél rövidebb ideig tartson. Áthelyezte az iskolát a már akkorra felépült, de a gyors fejlődés és népesedés folytán rövid időn szűknek bizonyult új iskolai helyiségbe. A polgári iskolához csatolt munkatanfolyam fontosságát belátva, azt fejlesztette. A még akkor hiányos iskolai felszerelést részben állami segítséggel, részben társadalmi uton kiegészítette. Az iskola meglévő vagyonát, alapítványait növelte, s újakat létesített, melyeknek kamataiból az iskola szegény tanulóit könyvekkel és kézimunka anyaggal segíthette, részben pedig a kiváló tanulókat jutalmazhatta.

Növendékei iránt igazi, meleg, gyöngéd anyai szeretetet tanusított, a mely minden

irodalmi, és természettan-vegytani rendes tanári állásra pályázatot hirdet az egyházközség igazgató tanácsa. Az új tanári állások székfoglalóval 1912. szept. elsején foglalandók el.

— **Uj tanító.** Laboncz Géza, tanítóképző-intézetünk most végzett növendékét a csekelakai ref. egyh. község az üresedésben levő kántor-tanítói állásra meghívta.

— **Zivatar és a villamos vezeték.** Folyó hó 19-diki zivatar alkalmával városunk villamos vezetékét is több villámcsapás érte. A villámcsapás 5 transzformátorba csapott le és az azokban felszerelt 15 db első biztosítóból négyet úgy összeolvastott, hogy a transzformátor házikó földelése és a vezeték között 1 czm. réztömb keletkezett, melynek eltávolítása nagy fáradságba került. A vezeték javítása több órát vett igénybe és a városban összesen 60 db közvilágítási izzót tett tönkre. A kár 350 korona volt. A magánosoknál f. hó 19 és 20-án eszközölt javításokat kivételesen díjtalanul eszközölte a Ganz-fele vill. r.-t. üzemzetősége.

— **Polgári leányiskola Marosujváron.** Régi óhaja volt Marosujvárnak, hogy polgári iskolát kapjon. Ez az óhaja nem sokára megvalósul. Dr. Balogh Jenő államtitkár, a kerület országgyűlési képviselője közbenjárására a közoktatásügyi minisztérium költségvetésébe felvette a Marosujváron felállítandó polgári leányiskola létesítését. Erre már csakugyan elkerülhetetlen szüksége volt a fejlődő nagyközségnek. Az új iskola 1912. év szeptember havában fog megnyitni. Az első évben csak első osztály lesz, és így fokozatosan fog emelkedni.

— **Alapítvány.** Báró Zeyk József gombási nagybirtokos, a szászvárosi Kun-kollégium főgondnoka, nagy alapítványt tett a szászvárosi Kun-kollégium részére. A szép és nagy jelentőségű alapítványért a kollégium előjárósága a következő köszönő iratot intézte a nemes lelkű báróhoz:

egyes lényében egy egész kis világot tekint, minden benne megfogalmazó örömmel és bánnattal, hibákkal és erényekkel együtt. Ebből a szeretetből származott kifogyhatatlan türelme. Megértette a gyermek kedélyét, észjárását, megérezte, melyikre hogyan lehet hatni. Növendékei ezért a legnagyobb szeretettel és bizalommal közeledtek hozzá, s különösen a vidéki leánykák, ha — szülőiktől távol lévén, — valami gond bántotta őket, szokták volt a jó igazgatónémet felkeresni, hogy tanácsát kikérjék. Meg volt a maga szeretetteljes módja a jók jutalmazására, mind a helytelenek megbüntetésére, de azért gyermeket soha se tudott igazán elítélni, rossznak tartani. Ugy vélekedett, hogy ha hibás is az a gyermek, meg van a lelkében a jobb érzés, csak meg kell azt találni, s arra működni, hogy az emelkedjen lelkében a rossz fölé. Tanítványaitól megkívánta a pontosan teljesített, lelkes munkát, de igyekezett nekik megszerezni a korukhoz illő szórakozást is. Lelkes, igazi jó honleány volt, kinek hazaszeretete nem csak szavakban, hanem tetteiben is nyilvánult. Lelkesedett minden hazafias ügyért, melyért maga is sok áldozatot hozott, de tanítványait is megtanította arra, hogy a haza legdrágább kincsünk, melyért semmi áldozattól sem szabad visszariadunk. Első sorban magyar nőket akart nevelni a magyar hazának. E kiváló emberismerő, szeretetteljes

Méltóságos Báró Főgondnok Ur!

Előjáróságunk mély hálára kötelezetten vette Méltóságodnak 9030 K, azaz kilenczezer harmincz korona pénzküldeményét, mellyel a 8400 K alapítvány, valamint annak időközti kamatai teljesen be vannak fizetve intézetünk pénztárába.

Midőn ezt tisztelettel hozzuk Méltóságos Báró urnak tudomására, hálásan visszaemlélkezve a multakra nem hallgathatjuk el, hogy e jelentékeny alapítványt oly időben tette Méltóságod a hazafias nevelésügy oltárára, midőn kollégiumunknak a lét és nemlét nehézharcát kellett megvívnia s amidőn protestáns intézeteink általában csupán egyes fennkölt érzületű hazafiak kegyes pártfogására voltak utalva.

A tett nemes alapítvány azonkívül, hogy egy nemzetiségi vidéken a magyar kulturáért nehéz harcot vívó intézet részére tette, már csak az összeg jelentékeny voltánál fogva is örök bizonyosságot teszen Méltóságodnak feünköl Magyar hazafias és protestáns érzületéről s intézetünk évkönyveiben közvetlenül a halhatatlan emlékeztető gr. Kun Kocsárd alapítványai után vannak följegyezve.

Mély tisztelettel kérve Méltóságodat, hogy intézetünket pártfogó jóindulatában továbbra is megtartani kegyeskedjék, hálás köszönettel maradtunk

Szászvároson, a ref. Kun-kollégium előjáróságának 1911. július 3-án tartott gyűléséből

Méltóságos Báró Főgondnok Urnak

alázatos szolgálai:

Balogh József s. k., Simon Ferencz s. k.,
főgondnok. igazgató.

HIRDETÉSEKET legjutányosabban felvesz lapunk kiadóhivatala.

nevelői és tanítói munkásságát minden alkalmal teljes elismeréssel méltányolta felettes hatósága is. Az ő szemében mégis az lett legszebb jutalma, hogy azok a leánykák, kik az ő befolyása alatt képezték szellemüket, társadalmunknak hasznos és részben szellemileg előkelő, jó honleány, művelt és kötelességtudó tagjai lettek és lesznek, kiknek cselekedeteiben tovább él Dömök Erzsébet szelleme. S a gyermeki szív is meghatóan fejezte ki a „jó igazgatónémet” iránti szeretetét, midőn annak sirját az egész nyáron át, nap-nap után, elhalmozta virágokkal, ragaszkodásának szívhez szóló jeleivel.

De nemcsak növendékeire terjesztette ki szeretetteljes gondoskodását. Élvezte azt mindnyájan, kik őt ismerték. A legmelegebb, gyöngéd, jóakaratu baráti viszonyt tartotta fenn az egész tanítótestületével. Iskolán kívül a legodaadóbb szívű jó barát volt, a ki soha egy olyan ohajtást vagy kérést, mely az iskola érdekeivel nem ellenkezett, meg nem tudott volna tagadni. Inkább ő áldozta fel amegy is kevés szabad idejét. A tanítótestület ezen benső egyetértésének meg is volt a hatása az iskola munkájában. Sokszor a megelégedés örömet érezte, mikor hírt vette és tapasztalta is, hogy végzett növendékeinket örömmel fogadják a felsőbb tanintézetekben, mivel ott rendszeren az első közé tartoztak, mind fejlett szellemi tehet-

— **Miniszeri engedélyek a kissármási földgáz felhasználására.** A kissármási földgáz értékesítése körül felmerült tervek közül eddig a következőket intézte el a pénzügyminiszter kedvezően: Veszprémi Antal kissármási téglagyárosnak, akinek telkét az állam furási cselokra megvette, napi 6500 köbméter gázt, köbméterenkint 0.1—0.5 fillér áron engedélyezett. Továbbá a dési ammoniak szódagyár r.-t. mely Tordán akar szódagyárat létesíteni és a marosújvári szódagyár kérvényét, melyet az üzemét akarja földgáztüzelésre berendezni. Az előbbi 80.000. az utóbbi 40.000 köbméter gázt igényelt. A pénzügyminiszter hajlandó 40 éves koncessziót adni 0.2—0.6 fillérig 5 évenként emelkedő árrért. Ezekkel a koncessziókkal a kutgátszolgáltatása 16—17 százalékig volna kihasználva.

* **Czigarettázók!** Egyesüljete a cigaretták óriási áremelése miatt! Ne sajnáljátok a kis fáradságot! Töltsetek Jakobi Antinicotin hüvelyeket, vagy „Ottomán“ (törökfej) és „Tip-Top“ aranyszopókás cigarettapapírt.

* **A poloskák** alapos kiirtását a petével együtt csakis Löcherer-féle Cimexin poloska-irtóval eszközölhetjük, mert a Cimexinrel érintkező poloskák nyomban elpusztulnak: petéik pedig a Cimexin hatása folytán kiszáradnak s többé ki nem kelnek. — A Cimexin mindenütt használható, szövetet, butort, falat vagy festést nem piszkít; nyomot vagy foltot nem hagy. Moly ellen egyedül biztos szer. Kapható: U. Kovács József örökösei gyógyszerterében Nagyenyeden, és a készítőnél; Löcherer gyógyszerésznél, Bártfán. 145 9—13

KÖZGAZDASÁG.

Vetőmag-eladások.

Alsófehérvármegye Gazdasági Egyesülete tudatja a vármegye gazdaközönségével, hogy a m. kir. földművelésügyi miniszter ur 1911.

segeik és képzettségük, mind szép magaviseletük által.

Ugy a társadalmi ügy, mint a jötekonyság terén sokat tett. A „Szegény tanulókat segélyező kör“, a „Protestáns nők betegeket és szegényeket segélyező egylete“, az Alsófehérvármegyei tanítóegyesület“ egyik legbuzgóbban működő tagját vesztette el benne.

Nagyenyed és mészé vidékének közönsége rövid idő alatt átlátta, hogy az iskola ezen példás tanítói és nevelői munkássága Dömök Erzsébet érdeme, s a legnagyobb tisztelettel és bizalommal viseltetett iránta. E bizalom sokféle módon megnyilvánult. Naponként voltak látogatói: szülők, kik gyermekeik ügyében kértek tanácsot, volt növendékei, kiknek sorsát később is mindig figyelemmel kísérte, s jó tanácsot, s befolyásával is támogatta őket czélok elérésében. Bárki volt is látogatója, tekintélyes állásu vagy egyszerű sorsu, mindenkivel megtalálta a kellő hangot, barátságos, előzékeny volt, a tanácskérő azonnal láthatta, hogy tanácsadója nemcsak okos, belátó, hanem igazi nemesszívű emberbarát is. Az ő körében nem érezte magát idegennek senki, mert lényé olyan kedves, egyszerű, közvetlen volt, annyi emberszeretet, kedvesség sugárzott ki szelid szemeiből, hogy az első találkozás után úgy gondolt reá mindenki,

évi június hó 26-án 70455—1911. szám alatt kelt leiratával az állami jószágokban a kisgazdák vetőmag szükségletét elősegítendő vetőmag eladásokat rendelt el.

A kisbéri, bábolnai, mezőhegyesi és fogarasi ménesbirtokok, valamint a gödöllői m. kir. korona uradalom gabona és egyéb terménykészletéből az erre alkalmas minőségű magvak az alábbi feltételek mellett vetőmagul mindazoknak a gazdáknak kiadatnak, akik eziránt a birtokok igazgatóságaihoz fordulnak.

Az egyes termények csak készpénzfizetés mellett engedtetnek át.

Az eladási ár Kisbérre és Bábolúára, Mezőhegyeste és Gödöllőre nézve a budapesti tőzsdei, Fogarasra nézve pedig a fogarasi piacon jegyzett piaci árak szerint állapítatik meg oly módon, hogy az elszállítást megelőző napon jegyzett tőzsdei, illetve piaci árakból szállítási költségre Kisbérre 33 fillér, Bábolúára 60 fillér, Gödöllőre 30 fillér, Mezőhegyesre pedig 100 fillér 100 kilogrammonként levonatik, az ily módon megállapított árakhoz azonban, mivel jól megrostalt vetőmag engedtetik át, mindegyik birtokon 2 korona azaz kettő korona hozzászámítatik.

Egy gazdának egy es ugyanazon gabonából 100 métermazsáig, egyéb magvakból pedig 10 métermazsáig terjedő mennyiség engedtetik át.

A vásárolt vetőmag kizárólag csak vetésre fordítható, ezért a megrendelő gazda kívánatra, — a megrendelés teljesítése előtt hitteles községi bizonyítvánnyal igazolni tartozik, hogy a megrendelt vetőmagra saját gazdaságában tényleg szüksége van. — A szállítást a legközelebbi vasuti állomásra mindegyik birtok ingyen, illetve költség felszámítás nélkül teljesíti, a vasuti szállítási költségeket azonban a megrendelő fel viseli.

A szükségelt vetőmagokra előjegyzéseket is kérhetnek a gazdák az említett uradalmak igazgatóságaitól és pedig őszi gabonára folyó évi október hó 1-ig, tavasziakra pedig december hó végeig, megjegyezvén, hogy előjegyzett vetőmagvak kiszolgáltatása az

mint kedves régi ismerőse. Ha valaha se-relem érte, nem jutott eszébe soha a megtorlás, sőt megbántott gyakran az irántuk tanúsított jóindulatával viszonozta a megbántást. Ez volt az oka, hogy 16 évi enyedi tartózkodása alatt mind nagyobb es nagyobb kör vallotta őt igazi jó barátjának, kiknek társaságát ő is örömmel s gyakran kereste fel es pedig nemcsak hogy ott szórakozzék, hanem akkor is, ha azokat bánat, betegség vagy baj érte, s ilyenkor egész lényén látszott a részvét es meghatottság.

Rokonához őszinte szeretettel vonzódt, azokat évenként felkereste s kedves terve volt neki a jövőre nézve, a mit szívesen elemlegetett s már előre kiszinezett magának, hogy majd ha nyugdíjba megy, hajlott korában, azoknak a körében hogy fogja ő élvezni azt, a mit a sors soha nem juttatott neki, a zavartalan, csendes, nyugodt pihenés boldog éveit. A sors ezt a vágyat nem teljesítette, s Dömök Erzsébet életét úgy intézte, hogy elele javakorában, a munka kellős közepéből szólította őt el az örök pihenésre.

Enyed közönsége magához es Dömök Erzsébethez méltóan mutatta ki két ízben is az igazi érdem elismerését es méltánylását. Első ízben, midőn 10 éves igazgatói működése alkalmával oly melegen ünnepelte, hogy

őszi —, illetve tavaszi vetés végig fog eszközöltetni.

Minden előjegyzett vetőmag után előlegül, illetőleg bánatpénz gyanánt métermázsánként 1 korona az illető birtoknak — melynél a megrendelés történik — beküldendő, mely összeg azonban a szállításkor az egész vetelárba beszámíttatik.

Ezen, a kisgazdákra nézve nagyon fontos es üdvös intézkedést ajánlom azok es legfőképpen a gazdakörök figyelmébe.

Nagyenyed, 1911. évi július hó 14-én.

Br. Bánffy Kázmír,
gazd. egyt. elnök.

Cigarettaázók!

Egyesüljete a cigaretták óriási áremelése miatt! Ne sajnáljátok a kis fáradságot! — Töltsetek

Jacobi Antinicotin-

hüvelyeket,

vagy „OTTOMÁN“ (törökfej)

és „TIP-TOP“ aranyszopókás

cigaretta papírt.

ELADÓ egy szép nagy HÁZ DIÓD KÖZSÉGBEN

több melléképülettel, egy 2000
□ öles gyümölcsös kertben,
szép fekvéssel es kilátással.
Értekezni lehet július 15-től
szeptemberig: 193 2—3

Tom Dréger

festőművész tulajdonossal.

a meghatottságtól szem nem maradt szárazon, s ugyanakkor kartársai kezdeményezésére volt tanítványai a közönség hozzájárulásával Dömök Erzsébet nevéhez kötött 1000 koronás alapítványt létesítettek, másodsor pedig, mikor váratlanul történt halála alkalmával akkora gyászt, szomorúságot tanúsított elhunytá fölött, amely mutatta, hogy Enyed közönsége valóban átérzte veszteséget; az elhunyt ravatalát koszorúkkal halmozta el, s emlékének megőrzésére önkéntes aldozatkésztséggel síremléket állít.

Mindez együttvéve érthetővé teszi, hogy miért becsülte es szerette őt mindenki, aki környezetében élt s érthetővé teszi az ő nagy szellemi családkörének, az alsófehérvármegyei Tanítótestületnek is veszteségét, melynek ő 16 éven át elsőrendű munkása volt.

Az én szívem pedig egy nemesen érző léleknek elvesztését fájlalja benne, a ki fényes példáját adta annak, hogy az iskolát az étellel hogyan lehet es kell kapcsolatba hozni.

Vajha e példa termékenyítő ereje új meg új Dömök Erzsébetekben reuelálna magát s így az ő egyénisége örökkön élő alakká válnék tanügyi társalmunkban.

9570—1911. alisp. sz.

Pályázati hirdetés.

Nyugdíjazás folytán Alsó-Fehér vármegyénél a központban egy **hivatal-szolgái** állás üresedésbe jövén, arra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állással évi 600 korona kezdő fizetés, 240 korona lakpénz és 80 kor. ruhaátalány van egybekötve.

Felhívom mindazokat, a kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy **sajátkezüleg irt pályázati kérvényeiket** a szolgálatban állók hivatalfőnökök, szolgálatban nem állók pedig lakóhelyükre nézve illetékes főispánjuk útján **1911. évi augusztus 20-ig Alsó-Fehér vármegye alispánjához** adják be.

A pályázati kérvényhez csatolandó a születési bizonyítvány, az utolsó iskolai bizonyítvány, az eddigi szolgálatokat igazoló bizonyítványok, a katonai, honvédségi vagy csendőrségi szolgálatokat igazoló bizonyítványok, igazolványok vagy könyvecskék és testi épségüket igazoló **tiszti orvosi** bizonyítvány.

Nagyenyeden, 1911. évi július hó 11-én.

Báró Bánffy Kázmír,
alispán.

200 2—2

Sz. 1921—1911. tkvi.

Arverési hirdetésnyi kivonat.

A nagyenyedi kir. bíróság, mint telegkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Garda Kálmán ügyvéd által képviselt Ádám Toma végrehajtható Pakurár István végrehajtást szenvedő elleni ügyében a kérelem következtében a végrehajtási árverés 80 kor. 60 fill. hátralékos tőke, ennek 1910. július 10-től járó 5%-os kamatai, 15 kor 60 fill. eddigi költség s jár kielégítése végett az 1881. LX. t.-cz. 144. §. alapján és a 146. §. értelmében a gyulafehérvári kir. törvényszék területén és a nagyenyedi kir. bíróság kerületében levő:

I. a krakkói 2014 sz. tjkvben A + 1 rdsz. 5135, 5136 hrsz. ingatlanokból Pakurár István B. 1. alatti bejegyzés szerint megillető 1/2-ed jutalékra 344 kor. becsértékben.

II. a krakkói 623 sz. tjkvben A + 2—8 rdsz. 4926, 4927, 5619, 5620, 5622, 5623, 5839 hrsz. ingatlanok, a 2419 sz. tjkvben bejegyzett közös legelőből 442/20567-ed részből, valamint az 5317, 5318/1 hrsz. ingatlanból B. 1. 5. alatti bejegyzések szerint Pakurár István nevére bekebelezett 2/4-ed jutalékra 989 korona becsértékben mint ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelhetik.

1. A fennebb megjelölt ingatlanok az 1911. évi

augusztus hó 11-ik napján délelőtt 10 órakor Krakkó községhez tartozó nyilvános árverésen a hirdetményben körülírt ingatlanok a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron el nem adatnak.

2. Árverezni szándékozók végrehajtható kivételével kötelesek az ingatlanok kikiáltási árának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvényzikk 42. §. ban jelzett árfolyammal számított óvadékképes érték-papírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy annak az 1881. évi LX. t.-cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek csak a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

3. Vevő köteles nyomban a kikiáltási ár százaléka szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi százalékáig kiegészíteni, — mert ellenesetben az árverés az 1908. évi XLII. t.-cz. 25. §-a értelmében fog folytatattani.

A kir. járásbíró mint telegkönyvi hatóság.

Nagyenyeden, 1911. évi április hó 3-an.

Dr. Ács Jenő,
kir. járásbíró.

198 1—1

Kiadó lakások.

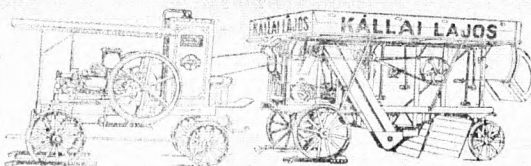
2 szoba, konyha, kamra, pincze, mosókonyha, házhoz hordott ivóvízzel, esetleg villanyvilágítással kiadó Felszeg-u. 15—23. sz. alatt azonnal, olesón.

186 12—21

A KÖZTUDATBA ment át,
hogyan csakis

Kállai LAJOS motorgyára

Budapest,

VI., Gyár-u. 28. szám

szállítja teljes jótállás mellett a leghíresebb motorcséplő-készleteket.

Saját érdekében kérjen minden gazda disz-főárlapot, melyet ingyen és bérmentve küld a gyár!

Fontos figyelmeztetés!

Kállai Lajos hírneves motorgyára nem tévesztendő össze más **Kállai** nevű kereskedő czégekkel!

139 11-25

MENDEL SÖRFŐZŐDE ÉS KERESKEDELMI R.-T.

TORDA.

Alsófehérmegyei raktárak:

Nagyenyedi főraktár
házi kezelésben

Wohner Rudolfnál Szentkirály-u.

Gyulafehérvár:
Weill Bélánál.

Tövisen:

Nemayer Mihálynál.

Balászfalván:

Dániel Ferencznél.

Ajánlja a Magyar Védő Egyesület által és a temesvári nemzetközi kiállításon legnagyobb díjjal, a „**Grand prix**“-vel kitüntetett

tordai Korona-sörét.

Továbbá bajor módra gyártott sötét

MALÁTA (Bock)

és nehéz világos

dupla márcziusi söreit.

Figyelem!

Csak akkor kap eredeti

tordai Korona-sört,

ha a cég vignettája az üvegen rajta van!

104 1—

Legjobb ajándék

a tartós
és olcsó

hazai szőttesáru

Arjagyzéket ingyen s bérmentve küld
Lingner György szövőgyára Nagyenyre

BUTOR-

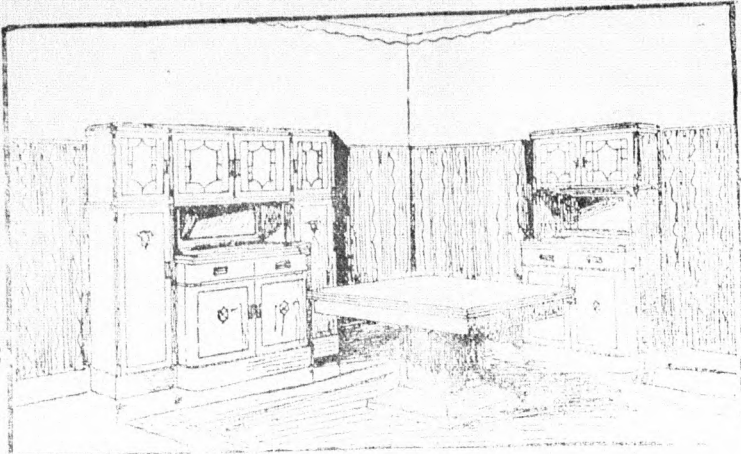
RAKTÁR.

KUNSGH ANTAL

épület- és butorasztalos

NAGYENYED, Rózsa-u.

a vármegye házzal szemben.

Elvállal mindennemű épületmunkákat. Készít és raktáron tart nagy választékban saját műhelyében készült teljes lakásberendezéseket minden stílusban a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, saját tervei vagy adott tervek szerint. A műhelyében készült munkákért a legmesszebbmenő jótállást vállalja. Nagy választék vas- és rézbutorokban, ugyszintén mindennemű kárpitozott butorokban.

forduljon minden érdeklődő,
ki sulyt fektet elsőrendű fajtisza anyagra

NAGYENYED = re
Alsófehér m.

Gyümölcsfacsemeték
sétányfák, díszeserjek, tülevelűek, kerítésnövények,
bogyógyümölcsűek stb.

Szőlőoltványok elsőrendű áru.
európai és amerikai síma és gyökeres vesszők.
(Oktató díszarjagyzék kívánatra ingyen)

FISCHER és Tarsai
faiskolák és szőlőoltványtelepek

Mosó-, vasaló és tisztító-intézet.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy

mosó-, vasaló és tisztító-intézetemet

Viz-utca 6. sz. alól

Tövis-u. 16. sz. alá helyeztem át.

Elvállalok mindennemű férfi- és női ruhák, továbbá női kelengyék és kézimunkák tisztítását jutányos árak mellett.

A nagyérdemű közönség további szíves pártfogását kéri tisztelettel

Izsó Istvánné.

Nagyenyed,

170-

Tövis-u. 16. sz.

Értesítés!

Van szerencsém Nagyenyed város t. közönségét értesíteni, hogy előnyösen ismert fogászati műtermemmel Gyulafehérvárról minden hét csütörtökén Nagyenyedre utazom, a hol a Szeidl-szálloda 3. sz. szobájában egész napon át a t. közönség rendelkezésére állok.

Mindennemű kaucsukmunkákon, szájpaddás nélküli fogsorokon és csapfogakon kívül főképen a legnagyobb szakértelemmel készülő arany- és platina-, korona- meg hidmunkáimat ajánlom a legjutányosabb árak mellett.

45 30-

SPRINGER D. A.

!!!

TÖBB PÉNZE

akkor lesz, ha nélkülözhetetlen, olcsó és tartós szőttesárukat

csak a nagyenyedi szövőgyárból

Arjagyzék ingyen küldeték.

Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár R.-T.

Az Osztrák-Magyar Bank mellékhelye.

Résztvénylőke 600.000 korona.	<i>Előnyös kölcsönt</i> ad betáblázásra, megfelelő kezességre, értékpapírokra, sorsjegyekre, jóhitelű pénzintézetek részvényeire. <i>Vásárol</i> és elad értékpapírokat. <i>Letétbe</i> elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értékeket kevés őrzési díj mellett. <i>Idegen</i> kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál. <i>Váltókat</i> az összeg nagysága szerint legelőnyösebb feltételek mellett számítol le. <i>Állandó betétet</i> a legkedvezőbb kamatláb mellett fogad el.	Tartalékalap 400.000 korona.
Az intézet hivatalos órái hétköznapokon: délelőtt 9—12 óráig, délután 3—4 óráig.		Üzletfeleink részére telefon bevezetve 14. szám alatt.

47 1-

A városi jéggyár

összes jégtermelésének eladásával

Winkler János kereskedése

biztatott meg, mely elfogad előjegyzéseket naponkénti szolgáltatásra táblánként 30 fillér árban.

Előjegyzésen kívül egy tábla ára 40 fillér.